

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Τ. ΜΩΡΑΪΤΙΝΗ: **Ὁ ἄρχοντας** τοῦ κόσμου. (Θίασος Ἀργυροπούλου). Δὲν ἔχουμε καμμιά δυσκολία ν' ἀναγνωρίσουμε ἀμέσως-ἀμέσως, διότι ὁ Ἄρχοντας τοῦ Κόσμου εἶναι τὸ πιὸ καλὸ ἔργο τοῦ κ. Τίμου Μωραϊτίνη. Ὅμως αὐτὸ οὔτε προσθέτει στὴν ἀξία τοῦ ἔργου, οὔτε ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτήν. Εἶναι γνωστὸ πῶς γιὰ μᾶς, «ἐν ἐσχάτῃ ἀναλύσει» τὴν ἀξία ἐνὸς αἰσθητικοῦ δημιουργήματος τὴν ἀποτελεῖ τὸ εἰδικὸ βᾶρος τοῦ περιεχομένου του. Καὶ νὰ μπροστά μας τὸ ρῶτημα: ποῖο τὸ περιεχόμενον τοῦ «Ἄρχοντα τοῦ Κόσμου»;

Οὔτε πρωτότυπο, οὔτε καινούργιο. Ἔρχεται ὁ Σατανᾶς στὴ γῆ, σὰ νοικοκύρης τοῦ τὸν ἔξωσαν καὶ τὸν ἀνάγκασαν νὰ κατοικεῖ στὸ «κάτω πάτωμα», ἔρχεται νὰ δεῖ πῶς πᾶν τὰ πράματα καὶ νὰ ἐξακολουθήσει διδάσκοντας τὸ «κακό». Κατὰ τὴν ὁμολογία τοῦ ἴδιου τοῦ συγγραφέα, ἡ ἐπίσκεψις δὲ γίνεται γιὰ πρώτη φορά. Ἦρθε μὲ τὸν Γκαίτε, ἦρθε μὲ τὸ Μολνάρ ὁ ἴδιος ὁ Σατανᾶς. Ὁ συγγραφέας ξεχνᾷ πῶς ἦρθε καὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους. Αὐτὸ δὲ θὰ πείραζε δὲ καὶ πολὺ, ἂν δὲν εἶχε λησμονηθεῖ ὁ Ἄντρέγιεφ κι' ἂν δὲ φαινόταν διότι ἀπ' αὐτὸ κυρίως ἔχει ἐμπνευσθεῖ ὁ κ. Μωραϊτίνης. Ὅσο κι' ἂν ὁ δικὸς του Σατανᾶς εἶναι τόσο ἀσυγχρόνιστος—ἡ πρώτη του ἐμφάνισις γίνεται μὲ κοστούμι «φλογῶδες» μὲ «πτερὸν εἰς τὸν πῖλον»—ὅπως λέει ὁ ρωμῖος μεταφραστὴς τοῦ Φάουστ, μὲ κοστούμι τέλος καὶ ἀντιλήψεις μεσαιωνικῆς. Τόσο λίγο συγχρονισμένος αὐτὸς ὁ «Σατανᾶς» ὥστε τὸν «ζαλίζουν ἀμέσως στοὺς γιακάδες» κι' ἀμέσως φαίνεται τόσο λίγο Σατανᾶς, ὥστε οὔτε μὲ τὸ ἄλλαγμα τοῦ κοστούμι γίνεται σατανικώτερος οὔτε πιὸ συγχρονισμένος. Ἔρχεται νὰ διδάξει ποάματα ποῦ, ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ, τοῦ λέν γι' αὐτά: «Αὐτὸ τὸ μάθαμε! Ἄλλο» Ἄλλὰ λοιπὸν τόσο λίγο τοὺς θέλει συγχρονισμένους τοὺς διαβόλους του ἐκεῖ κάτω ὁ κ. Μωραϊτίνης; Ἔρχεται νὰ διδάξει τὸ κακό, ὁ Σατανᾶς δηλαδή, καὶ τοῦ τὸ διδάσκουν. Ἔρχεται νὰ κλέψει καὶ τὸν κλέβουν, ἔρχεται νὰ ἀπατήσῃ καὶ τὸν ἀπατοῦν, ἔρχεται νὰ πεί πῶς νὰ ἀλληλοεξοντώνονται οἱ ἄνθρωποι, κι' αὐτοὶ βρίσκονται στὴν παραμονὴ τῆς τέλει ἀλληλοεξόντωσης. Τὸ κακὸ ἔχει πάρει τεράστιες διαστάσεις.

Ὁμολογοῦμε πὼς θὰ εἶτανε μεγάλη ἀπαίτηση ἂν θέλαμε ἀπ' τὸν κ.Μ. μιὰ ἀποκρυσταλλωμένη φιλοσοφική ἀντίληψη τοῦ «καλοῦ» καὶ τοῦ «κακοῦ». Ξαίροντας τὸν ἀπὸ προηγούμενα ἔργα, δὲν πᾶμε ὡς αὐτοῦ. Μὰ πάλι... τόσο ἄβαθη, τόσο κομπογιαννίτικη ἀντίληψη τοῦ «κακοῦ» — ἔ! πᾶει πολὺ, γιὰ ἄνθρωπο πὺ καταπιάνεται μὲ κοινωνικὲς σάτυρες. Γιατὶ ὁ κ. Μωραϊτίνης ἔχει τὴν ἀξίωση νὰ σατυρίσει τὴ μοντέρνα κοινωνία. Τὸ δτι ἡ μοντέρνα κοινωνία σηκώνει σάτυρα καὶ μαστίγωμα καὶ θερμοκαυτήρα, δὲν εἴμαστε ἐκεῖνοι πὺ θὰ τ' ἀρνηθοῦν, ἢ θὰ μᾶς κακοφραξῆ. Εἶναι τόσο σάπια αὐτὴ ἡ Κοινωνία! Ὁμως ἡ σαπίλα αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ μιὰν ὑπερωριμότητα κ' ἔχει τὶς ρίζες της πολὺ βαθύτερα ἀπ' ὅ,τι φαντάζεται ὁ κ.Μωραϊτίνης, πὺ μπαίνει σὲ τόσα ἔξοδα χάριν τοῦ... παλιοῦ καλοῦ καιροῦ. Αὐτὸν νοσταλγεῖ, κι' αὐτοῦ τὴν ἀπολογία κάνει μὲ τὴ σημερινὴ του σάτυρα.

Τότες πὺ... δέναν τοὺς σκύλους μὲ τὰ λουκάνικα! Ἡ παλιὰ Ἀθήνα, ὁ παλιὸς κόσμος, ὁ παλιὸς καιρὸς!... Γύρω ἀπ' αὐτοὺς τοὺς πόλους στρέφεται ὁ συγγραφέας. Αὐτὰ νοσταλγεῖ. Καὶ σατυρίζει. Τί; Ἄραγε τὴν ἐκμετάλλευση τοῦ ἀνθρώπου ἀπ' τὸν ἄνθρωπο, ἄραγε τὴν ταξικὴ καταπίεση, ἄραγε τὰ βαθύτερα αἷτια τῶν πολέμων; Τίποτα ἀπ' ὅλα αὐτά. Ἐπιπόλαια καὶ ρηχά, βλέπει, νοσταλγεῖ

Ὅσο γιὰ τὴ φόρμα, στὶς ἀρχὲς κάνει προσπάθειες γιὰ μιὰ «κομεντί» κ' ἔπειτα ξεπέφτει στὴν ἐπιθεώρηση. Ὁ Σατανᾶς του λέει πὼς ἐμφανιζόμενος σὺν

ἄνθρωπος ἔχει τὴν αἴσθησι ἀνθρώπου πὺ προσπαθεῖ νὰ μπεῖ σ' ἓνα μερμηῆγκι. Κ' ὁ κ. Μωραϊτίνης ἐμφανιζόμενος σὰ συγγραφέας δίνει τὴν αἴσθησι τοῦ βατραχίου πὺ φουσκώνει γιὰ νὰ γίνῃ βουβάλι. Γνωστὸς ὁ μῦθος, ὅπως γνωστὸς καὶ ὁ κ. Μωραϊτίνης.

Γιατὶ ὡστόσο «ἀρέσει» στὸ πολὺ κοινό; Γιατὶ ἀπλούστατα ὁ κοσμάρχης εἶναι πολὺ εὐχαριστημένος βλέποντας νὰ σατυρίζεται ἡ σημερινὴ σάπια κοινωνία, ἔστω καὶ ἀπὸ ἓνα Μωραϊτίνη μιὰ καὶ δὲν ἐμφανίζεται ἄλλος.

Ὅσο γιὰ τὴν ἐκτέλεση θὰ εἶτανε παράλειψη ἂν παρασιωπούσαμε τὴν καλὴ ἐργασία τοῦ κ. Ἀργυροπούλου στὸ ρόλο τοῦ Σατανᾶ καὶ τοῦ κ. Μαρίκου στὸ ρόλο ἐνὸς ταρτούφου «ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ».